

ctōnis potest intelligi nisi ex situ. sed duas lineas naturales esse infra duo pūcta est impossibile quidem p naturā. sed possibile p miraculū. qz remanet alia rō distinctionis in lineis duabz ex diuersitate corporū subiectoz. que cōseruant virtute sima. etiam remota diuersitate situs;

Quodlibetum. ij.
Desitū ē de Christo de angelis / et de hoīmibz. Circa Christū quesita sūt duo d passionē eius. Primo vtz i triduo mortis fuerit idem homo numero. Secūdo vtrum quelibet passio Christi suffecissz ad redemptionē humani generis sine morte;

Hic primuz sic procedit. Videtur qz Christus fuerit idē homo in triduo. dicit Mat. xij. Sic em̄ fuit Jonas i vētre ceti tribz diebz et tribz noctibz. ita et filij hoīs i corde terre. s; nō fuit alij filij hoīs i corde terre. nisi filij hoīs q loqbat sup terrā. alioqn Christ9 fuissz duo filij. ergo fuit idē hō i triduo mortis. **D**ic. Jonas fuit idē hō in vētre ceti. q prius fuerat. sed sicut Jonas fuit i vētre ceti. ita Christ9 i corde terre. ergo Christ9 fuit idem hō. **S**ed ut r̄mota forma ptis / remouet forma totius q resultat ex opositōe forme et materie. s; in triduo mortis aīa fuit sepata a corpe Christi. ergo desijt eē hūamitas. nō ergo fuit idēz homo numero i triduo mortis. **I**stū dicēdū. qz i Christo fuerūt tres sbstātie vnitę scz corp9 / aīa / et dimitas. sed corp9 et aīa fuerūt vmita nō solū in vnā psonā. s; etiā i vnā nafam. Diuinitas at i nafa qdē nō potuit vmi nec aīę nec corpi. qz aīę sit pfectissima nafa nō pē esse p alic9 nate. s; fuit vmita et aīę et corpi i psona. i morte at sepata fuit am

ma a corpe. alioqn nō fuisset vera mors Christi. de cui9 rōe est qz sepe aīa a corpore qd per aīaz viuificatur. sed dimitas nō fuit sepata / nec ab aīa / nec a corpore. qd patet ex simbolo fidei in q de filio dei dicit. **Q**z sepultus est et descēdit ad iferos. corpore aut iacēte in sepulchro et aīa ad iferos descēdēte. nō attribuerent ista filio dei nisi hęc duo essent ei copulata in vmitate hypostasis vel persone. **E**t ideo de Christo i triduo mortis dupliciter loq possum9. **V**no mdo q̄tum ad hypostasim vel psonā / et sic ē idem numero simpliciter q fuit. aut q̄tuz ad naturam humanā. et h̄ dupliciter. **V**no modo q̄tum ad totam naturaz que humanitas dicitur / et sic Christus non fuit homo i triduo. vnde nec idēz homo nec alius homo sed eadem hypostasis. **A**lio modo q̄tum ad partem humane nature. et sic anima Christi quidē fuit oīo eadem numero. eo qz non est transmutata secūdam substantiam. **C**orpus vero fuit idēz numero s; m materiam. sed non s; m formam substantialem que est anima. **V**nde nō potest dici qz simpliciter fuit idem numero. quia quelibz differentia substācialis excludit idem simpliciter. animatum autem est differentia substācial. et ideo mori est corrumpi. non alterari tantuz. **N**ec itēz potest dici qz sit simpliciter non idem vel aliud. qz non ē s; m totam substāciam nō idem aut aliud. **D**icendū est ergo. qz s; m qd est idem et s; m quid non ē idem. s; m materiam em̄ est idēz. scdm formā nō idem. **A**d p̄mum ergo dicendū. qz homo est nomen nature. sed filij ē nomē hypostasis / et ideo magis i triduo mortis Christ9 potuit dici filius hoīs qz hō. **A**d s; m dicēdū. qz similitudo ibi nō attēditur q̄tū ad oīa. sed solū q̄tū ad occu

pationem. naz Christus fuit mortuus in corde terre non autem Jonas in ventre ceti; .ij. .q.

Hoc secundum sic procedit. Videtur quod alia passio christi non sufficeret ad redemptionem humani generis sine morte. Dicit enim Apostolus ad Gal. ij. Si ex lege est iusticia. ergo Christus mortuus est gratis id est inutiliter et sine causa. sed si alia passio sufficeret. christus gratis mortuus esset. sed hoc habet Apostolus per iconocientem. ergo alia passio christi non sufficeret ad redemptionem humani generis. **P**ro. illud enim dicitur quod iusto pretio comparatur. sed iustum pretium pro peccato primi parentis quo venditum est in servitutem genus humanum esse non potuit aliud quam vita christi que valet omnium hominum vitas. que per illud peccatum perierat. Nam pro peccato primi parentis mors in omnes introiit. ut dicitur ad Roma. v. ergo non potuisset humanum genus redimi per aliam passionem christi absque morte. **P**ro. Grego. dicit in. iij. mora. quod nisi christus mortem in debitam suscepisset. nequaquam nos a morte liberasset debita. ergo passio alia non sufficeret ad liberationem humani generis sine morte. **P**ro. **A**postolus dicit ad hebre. x. quod christus una oblatione consummavit imperatum sacrificatum. et ideo non est locus secundum oblationis. sed manifestum est quod Christus ante mortem multas passiones sustinuit. esuriens. laborans. sputus et flagellatus. si ergo iste passio sufficeret non obtulisset seipsum ad mortem. Obtulit autem seipsum hostiam deo pro peccatis nostris ut dicitur ad Ephe. v. et hoc pro morte. ergo passio christi absque morte non sufficeret. **S**ed contra. iniuria vel passio alicuius mensurat ex dignitate persone. maiorem enim iniuriam patitur rex si percutiatur in facie quam aliquis puera pro-

na. sed dignitas persone christi est infinita. quod est persona divina. ergo quolibet passio eius quantumcumque minima est infinita. quolibet ergo passio eius sufficeret ad redemptionem humani generis etiam sine morte. **P**ro. **B**ern. dicit. quod minima gutta sanguinis christi sufficeret ad redemptionem humani generis. potuisset autem aliqua gutta sanguinis christi effundi sine morte. ergo etiam sine morte potuisset per aliquam passionem humanum genus redimere.

Respondens dicens. quod ad redemptionem duo requiruntur. scilicet quantitas precii et deputatio eius ad aliquid emendum. si enim aliquis det precium non equaliter ad rem aliquam acquirendam non dicitur esse simpliciter emptio. sed partim emptio et partim donatio. puta si quis emat librum qui valet xx. libras pro x. libris partim emeret librum et partim siibi daret. rursus si daret etiam maius precium. et non deputeret ad emendum non diceretur emere librum. **S**i ergo loquamur de redemptione humani generis quantum ad quantitatem precii. sic quilibet passio christi etiam sine morte sufficeret ad redemptionem humani generis propter infinitam dignitatem persone. et sic procedunt ultime duae rationes. **S**i autem loquamur quantum ad deputatum precii. sic dicendum est. quod non sunt deputate ad redemptionem humani generis a deo patre et christo. alie passiones christi absque morte. **E**t hoc triplici ratione. **P**rimo quod ut precium humani generis. non solum esset infinitum valore. sed etiam esset eiusdem generis. ut scilicet nos a morte pro morte redimeret. **S**ecundo ut mors christi non solum esset precium redemptionis sed etiam exemplum virtutis. ut videlicet homines non timerent pro veritate mori. et has duas causas assignat Apostolus ad Hebre. ij. dicens. **U**t per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium. quantum ad primum. et liberaret eos qui timore mor-

tis p totaz vitā obnoxii erant ser-
uituti. q̄ntū ad sc̄dm. **T**ercio vt
mors Christi esset etiam sacramē-
tum salutis. dū nos vtute mortis
Christi morimur pctis. ⁊ carnīlibz
concupiscētiis. et pprio affectui. et
hec causa assignatur. **i. Petri. iij.**
Christus semel pro pctis nostris
mortuus est. iustus p iniustis. vt
nos offerrz deo. mortificatos q̄dē
carne viuificatos aut spū. Et ideo
hūanū genus nō est redemptuz p
aliam passionē absqz morte Chri-
sti. **A**d primū g^o dicendū. qz nō
sine causa deputata est mors Chri-
sti ad r̄demptōz hūmani generis.
q̄uis mīor passio potuisset suffice-
re vt dictum est. **A**d secūdū di-
cendum. qz **Christus** non solū sol-
uendo vitam suā sed etiaz quācū-
qz passionem patiēdo. sufficiens
pretium exoluisset pro redemptio-
ne hūmani generis. si minor pas-
sio adhuc d̄mitus deputata fuisset.
et hoc ppter infimitam dignitatem
p̄sonę Christi vt dictum est. **A**l-
ie duę rationes p̄cedunt ex h̄. qz
alie passiones Christi nō fuerūt de-
putate qz p eas absqz morte Chri-
sti r̄dimeret hūanū genus;

Deinde querebatur de ange-
lis. et primo q̄ntū ad op̄osi-
tionem ipsorz. sc̄do q̄ntū ad
t̄ps motus ipsorz. Circa primū q̄-
rebāt duo. primo vtz angelz sb̄-
stantialiter sit op̄ositus ex essentia
et esse. Sc̄do vtz in angelo sit ali-
ud suppositū et nat̄a;

.iij. .q.

Hoc primū sic procedit. **V**i-
detur qz angelus nō compo-
natur sb̄stantialiter ex essen-
tia ⁊ esse. Essentia em̄ angeli ē ip-
se angelus. qz quiditas simplicis.
est ip̄m simplex. si ergo angelz cō-
poneret ex essentia et esse cōpone-
retur ex seipso. et alio. hoc aut̄ est
icouemēs. nō g^o sb̄stantialit̄ op̄oit̄

ex essentia et esse. **P**re. nullum
accidens cadit i sb̄stantialem op̄osi-
tōz sb̄stantialit̄. sed esse āgeli est acci-
dens. pprie em̄ deo attribuit **D**i-
laris in libro de trim. qz esse non
sit accidens ei sed subsistēs veritas.
ergo āgelus non est essentialiter
compositus ex essentia et esse. **S**z
cōn̄ est quod dicit̄ in quito libro d̄
caulis. qz intelligētia quā dicimz
āgelum habet essentiam et esse.
Responso dicenduz. qz dupliciter
aliquid de aliqz p̄dicat̄. **U**no mō
essentialiter. **A**lio modo p partici-
pationem. lux em̄ p̄dicat̄ de cor-
pore illuīato participatiue. s̄ si eēt
aliqz lux sepata. p̄dicaret̄ de ea eēn-
tialiter. **S**ecūdū hoc g^o dicendū ē.
qz ens p̄dicat̄ de solo deo essentiali-
liter. eo qz esse d̄mū ē esse sb̄sistēs ⁊
absolutū. **D**e q̄libz aut̄ creat̄a p̄di-
cat̄ p participatōz. nulla em̄ crea-
ta est suū esse. s̄ est h̄ns eē. sicut et
deus dicitur bonus eēntialiter qz ē
ipsa boītas. creat̄e at̄ dicūt̄ bone p
p̄ticipationē. qz h̄nt bonitatē. **D**i-
nūqz em̄ inq̄tum est. bonū est.
s̄ illud **Aug. i. j. de doc. chri. dice-**
tis. Qz iq̄tum sumz. boni sumus.
Quācūqz aut̄ aliquid p̄dicat̄ de al-
tero. oportet ibi aliud esse p̄ illud
q̄d p̄ticipat̄. ⁊ idō i q̄libz creat̄a ē
aliud ip̄a creat̄a que habet esse. et
ipsuz eē ei. **E**t h̄ est q̄d **Boe. dicit**
i libro de hebdo. qz i oī eo q̄d est a-
tra p̄mum. aliud est esse. et q̄d ē.
Sed sciēdū est qz aliquid p̄ticipa-
tur dupliciter. **U**no modo q̄si exi-
stens de sb̄stātia p̄ticipantis. sicut
genus participat̄ a specie. hoc at̄
modo esse non participat̄ a crea-
tura. id em̄ est de sb̄stātia rei q̄d ca-
dit in eius diffinitionem. ens aut̄
non ponit̄ in diffinitione creat̄e.
qz nec est genus nec differētia vñ
p̄ticipat̄. sic aliq̄d existēs de essen-
tia rei. et ideo alia questio est. an
ē. et q̄d ē. **U**n̄ cū omē q̄d ē p̄ esse

tiam rei dicat' accidēs: eē qđ ptmz
ad qđstōnē an est: ē accidēs. Et idō
Cōmētator dicit i. v. *Meta.* qđ ista
ppositō fortis est: est de accidēali
predicato: s^m qđ importat entitatē
rei vel veritatē ppositōis: s; verus est
qđ h' nomē ens s^m qđ importat rez
cui opetit huiusmodi esse sic signi-
ficat eēntiā rei: et diuidit' per decēz
gñā nō tñ vnuocē: qđ nō eadē rōe
opetit omibz eē: s; s;bstātie qđez p
se: alijs aut aliter. Sic ergo i an-
gelis est compositio ex eēntia et es-
se. nō tamē est compositio sicut ex
partibus substantie: sed sic ex s;bs-
stātia 7 eo qđ adheret s;bstātie.

Ad primum ergo dicenduz: qđ ali-
quādo ex ijs que simul iunguntur
relinquitur aliqua res tercia: sicut
ex anima et corpore constituit' hu-
manitas que est homo: vñ hō cō-
ponit' ex anima 7 corpore: aliquā-
do autem ex ijs que simul iungūt'
non resultat res tercia: sed resultat
quēdam ratio composita: sicut ra-
tio hominis albi: resoluitur in ra-
tionem hominis: 7 in rationēz al-
bi: 7 in talibz aliquid componitur
ex seipso et alio: sicut album com-
ponitur ex eo quod est album: 7 ex
albedine. **A**d scđm dicendum:
qđ esse est accidens non quasi p ac-
cidens se habēs: sed qđ actualitas
cuiuslibz s;bstātie: vñ 7 ipse de' qđ ē
sua actualitas: ē suū eē; q.

Hsecundū sic pceditur. **D**i-
det' qđ in angelo idem sit sup-
posituz et natura: i ijs em que
sunt composita ex materia et forma
differt suppositum et natura: quia
suppositum addit sup naturāz spēi
materiam indiuidualē: quod non
potest esse in angelo: si āgelus nō
sit compositus ex materia 7 forma:
ergo i angelo nō differt supposituz
7 natura. Sed dicebat' qđ supposi-
tum i angelo differt a natura inqđ
tum suppositū intelligit' vt habēs

esse non autem natura. Sed con-
tra: essentia sicut non ponitur i dif-
finitione nature: ita non ponitur i
diffinitione suppositi vel singularis:
si suppositum vel singulare diffiniē:
ergo supposituz p esse nō differt a
natura: nullo ergo modo differūt
suppositum et natura. **S**ed con-
in omibz creaturis natura cōstis-
tuit suppositum: sed nihil constitu-
it seipsum: ergo in nulla creatura
est idem suppositum et natura.
Responsio dicendū: qđ ad illi' que-
stionis intelligentiā oportet con-
siderare quid sit suppositum: et qđ
natura: natura aut qđuis multipli-
citer dicit': tamen vno modo dicit'
natura ipa s;bstātia rei: vt dicit' in
. v. *Meta.* Et qđ s;bstātia significat
eēntiā vel qđditatē rei: vel qđ qđ est:
illud aut significat noie nature prout
hic loqmur de natura: qđ significat
diffinitō. **D**n Boe. di. i. li. de dua-
bz naturis: qđ natura est vnuqđqđ ifor-
mās specifica differētia. Differētia
em specifica ē cōpletua diffinitōis.
Suppositū aut ē singulare i genere
s;bstātie qđ dicit' hypostasis vel s;bs-
stātia pma: et qđ s;bstātie sēbiles
oposite ex materia et forma sūt no-
bis magis note: ideo i eis pmo vi-
deam' quō se habeat eēntia vel na-
tura ad suppositū. Dicūt aut qđdam
qđ forma ptis ē idēz cū forma toti'
(que dicit' eēntia vel natura) s^m rē:
s; differūt rōe: nā forma ptis dicit'
iqđtū facit naturāz eē in actu: forma
aut toti' iqđtū cōstituit spēz: sic aīa
dicit' forma ptis i qđntū facit corp'
eē in actu: et dicit' aīa forma toti'
iqđntū cōstituit spēz hūanā: 7 sic di-
cit' hūanitas. Et s^m h' in rebz cōpo-
sitis ex materia et forma natura ē
ps suppositi: nā suppositū ē idiui-
duū cōpositū ex materia 7 forma vt
dictū ē. **S**3 pdicta positō nō videt'
eē vā: qđ vt dictū ē: natura vel eēntia
d' id qđ significat diffinitio: diffi-

initio aut in rebus naturalibus non solum
 significat formam / sed etiam mate-
 riam / ut dicitur i. xi. metaphi. nec
 potest dici quod materia ponatur in diffi-
 nitione rei naturalis sicut non exis-
 tens de essentia eius. Hec enim est pro-
 prium accidentis ut diffinitur per ali-
 ud quod non est de essentia eius scilicet
 licet per subiectum. et ideo habet es-
 sentiam incomplete. ut dicitur i. vi.
 metaphi. Relinquitur ergo quod in re-
 bus compositis ex materia et for-
 ma. essentia vel natura non sit sola for-
 ma. sed compositum ex materia et for-
 ma. Restat ergo considerandum. cum sup-
 positum vel indiuiduum naturale sit
 compositum ex materia et forma. ut-
 rum sit idem essentie vel nature.
 et hanc questionem mouet Philosophus
 in. vii. Metaphi. ubi inquiri-
 rit utrum sit idem unumquodque et quod
 quid est eius. et declarat quod in his que
 dicuntur per se. idem est res et quod quod
 est rei. in his autem que dicuntur per
 accidens non est idem. homo enim ni-
 hil est aliud quam quid est hominis. nihil
 enim aliud significat homo quam animal
 gressibile bipes. sed res alba non
 est idem omnino ei quod quid est albus.
 quod scilicet significatur nomine albi-
 nam album nihil significat nisi que-
 litatem. ut dicitur in predicamentis res autem
 alba est substantia habens qualitatem.
 secundum hoc ergo cuiuscumque per aliquid
 accidere quod non sit de ratione sue
 nature. in eo differt res. et quod quid
 est. siue suppositum et natura. nam
 in significatione nature includitur
 solum id quod est de ratione speciei.
 suppositum autem non solum habet hec
 que ad rationem speciei pertinent. sed
 etiam alia que ei accidunt. et ideo
 suppositum significat ut totum. na-
 tura autem siue quidditas ut pars
 formalis. In solo autem deo non iue-
 nitur aliquid accidens preter eius essen-
 tiam. quod suum esse est sua essentia ut
 dictum est. et ideo in deo omnino est idem

suppositum et natura. In angelo autem
 non est omnino idem quod aliud ei accidit
 preter id quod est de ratione sue speciei.
 quod et ipsum esse angeli est preter eius
 essentiam vel naturam. et alia quedam
 ei accidunt que omnia pertinent ad sup-
 positum. non autem ad naturam. Ad
 primum ergo dicendum. quod non solum
 in compositis ex materia et forma
 inuenitur aliquod accidens preter es-
 sentiam speciei. sed etiam in substantiis
 spiritualibus que non componuntur
 ex materia et forma. et ideo in ut-
 trisque suppositum non est idem omnino
 cum natura. hoc tamen est aliter. et
 aliter in utrisque. Dupliciter enim
 aliquid accipitur ut accidens preter
 rationem rei. Uno modo quia non
 cadit in diffinitione significante es-
 sentiam rei. sed tantum est designa-
 tiuum vel determinatiuum alicuius es-
 sentialium principiorum. sicut ratio-
 nale accidit animali utpote preter dif-
 finitionem eius existens. et tamen
 est determinatiuum essentie anime. unde fit
 essentialis homini et de ratione eius. Alio
 modo accidit aliquid alicui. quod nec est in eius
 diffinitione. nec est determinatiuum alicuius
 essentialium principiorum. sicut albe-
 do accidit homini. his ergo que sunt compo-
 sita ex materia et forma accidit ali-
 quid preter rationem speciei. cum enim de ratione
 speciei humane sit quod componatur ex anima
 et corpore. determinatio corporis et ani-
 me est preter rationem speciei. et acci-
 dit homini in quantum est homo. quod sit ex hac
 anima. et ex hoc corpore. sed hoc uenit
 per se huic homini. de cuius ratione
 esset si diffiniretur. quod esset ex hac
 anima et hoc corpore. sicut de ratione
 hominis compositis est quod sit ex anima et cor-
 pore. Accidunt etiam compositis ex
 materia et forma preter rationem speciei
 multa alia. que non sunt determinatiua
 essentialium principiorum. Substantiis
 vero immaterialibus creatis accidunt
 quedam preter rationem speciei. que non sunt determi-
 natiua essentie speciei et essentialium prin-

cipiorum vt dictum est. non tamē
accidunt ei que sūt determinatiua
essentię speciei. quia ipsa natura spēi
nō indiuiduat per materiaz s; per
seipsā. ex hoc q; talis forma nō est
nata recipi i aliqua materia. vnde
p seipsaz nō ē multiplicabilis neq;
predicabilis de plurib; . sed q; nō
est suū esse. accidit ei aliquid p;et
rationē speciei. scilicet ipsum esse.
7 alia quedaz que supposito attri
buūt 7 nō materię. ppter qd sup
positum i eis non est omnino idem
cum natura. **Ad scdm.** q; nō om
ne quod accidit alicui p;eter ratio
nem speciei est determinatiuū ipsi
us essentię. nec oportet illud poni
in ratione eius sicut dictum est. et
ideo licet ipsū esse non sit de ratio
ne suppositi. q; tamen pertinet ad
suppositum 7 non ē de ratione na
ture. manifestum est q; suppositū
et natura non sūt omnino idem in
quibuscunq; res est non suū eē.

Ad id vero qd i contrariuz obijatur.
dicitur q; natura dicitur constituere
suppositum etiam in compositis ex
materia et forma. nō quia natura
sit vna res 7 suppositum alia res /
hoc em̄ esset s; opinionem dicen
tiuz. q; natura speciei sit forma tm̄
que constituit suppositum sicut to
tum. sed q; s; modum significan
di natura significat vt ps rōne sup
dicta. suppositū vero vt totū. natura
significat vt constituēs. et suppo
situm vt constitutum;

.v. .q.

Deinde quesituz ē de tēpore p
qd deus mouet creataz spū
alē s; **Aug.** vt sit idē cum
tempe qd mēsurat mot; reruz cor
poraliū. 7 videt q; sic. q; neq; **Aug.**
gustim; diuisitatē hāc tpor; assignat.
neq; aliq; **Phis.** vanū igit
videt hāc diuisitatē tpm assignare
Pre. omē qd est / iqtū ē / vnū ē /
si g; nō sit vnū tēp; s; diuisa. nō eīt

ens / qd ē iconueniens. g; oportet
ponere vnū temp; tm̄. **Sed cō**
tra. tempus quo mensurantur cor
porales motus est numerus mo
tus primi celi. s; **Philosophum**
quarto **Phis.** s; tempus per quod
mouentur angeli nō habz aliqū
ordinē ad motū. g; illud tps est a
liud a tpe corporaliū rerū. **Pre.**
p;etuo 7 corruptibili nihil est cō
mune. nisi s; nomē vt dicit in .x.
Meta. sed angeli sūt p;etui. corpa
aut sūt corruptibilia. nō g; idē tē
pus ē vtroz; . **Phis.** dicens. q; sic
Aug. dicit i .xj. de ci. dei. Tempora
nō fuissent nisi creatura fieret que
aliquid aliqua motione mutaret.
cuius quide; mutationis cū aliud
atq; aliud q; simul eē non pnt cedit
atq; succedit. sequit; tpus. ex quo
accipit qd etiā **Phis.** dicit in .iij.
Phis. q; oportet loq; de tempe s; m
rōz mot; . nam tempus ē numer
mot; s; p;us 7 posteri; . Omis g;
mot; q; pnt mēsurari vna mēsurā.
hnt vnū tpus. s; si qui vero mot;
sūt. q; nō pnt vna mēsurā mēsurā
ri. nē ē q; eoz; sit diuisū tps. Cum
at mēsurā sit homogēia mēsurā
to. vt dicit in .x. **Meta.** manifestuz
est q; oīa que sūt vni; generis pos
sunt habere vnam mēsurā com
munē. non aute; que sunt genez
diuersoz; . Omēs at; motus cōtinui
cōueniūt in vno genere mōtuz sūt
commensurabiles. et ideo possunt
habere vnam volubilitatē 7 men
surā communem. mensurantur
enim omnes simplicissimo sui ge
neris scilicet velocissimo motu pri
mi celi. **Vnde** omnium motuū cō
tinuoz; potest esse vnū tempus
commune. quod quidem tempus
licet videatur esse s; genus de nu
mero discretorum quod est nume
rus. quia tamen est numer; harū
rerum cōtinuarum scilicet motuuz.
fit ipsum continuuz / sic decem sim;

placiter dictū. est aliquid discretū. sed decem vlnę pām est aliquid cōtinuū. Discretorū autē et cōtinuorū non p̄ esse vna mensura commūms. cū sint diuersorū genēz. i q̄tū sūt mēsurabilia. Et ideo necesse est si sint aliqui motus non cōtinui. q̄ tpus eorū sit aliud a tpe q̄ mēsurāt motus cōtinui. Manifestum est autē. q̄ motus spūaliūz creaturāz de quibz loquit̄ Aug. dicēs. Creatam spūalem mouei p̄ tpus et non per locū. non sūt motus cōtinui sed vicissitudines quedaz discrete. Dicit̄ em̄ q̄ p̄ tpus mouet̄ amm̄. vel remiscēdo quorū oblit̄ erat. vel discendo quod nesciebat. vel nolēdo quod volebat. Dñ manifestū est. q̄ cū temp̄ non habeat cōtinuitatē nisi ex motu. q̄ tale tempus non est cōtinuū. et q̄ est aliud a tempe corporalium rez.

Ad p̄mū ḡ dicēdū. q̄ Aug. ex ipsa motuū dīa dat intelligere differentiam tempoz. Ad secūndum dicēdū. q̄ eo modo aliqd est vnum quo est et dicit̄ esse. qd em̄ dicit̄ eē s̄m speciem. est vnū specie. nō aē vnū numero. vnde non seq̄t̄ si sint plures hoīes. q̄ non sit hō. et similiter non sequit̄ q̄ si sint plura tēpora. q̄ non sit tempus.

Deinde quesitū est de homie. p̄mo q̄tū ad vtutes. scdo q̄ntum ad p̄ca. tercio q̄ntū ad penas. Circa virtutes autē fuit quesitū. et q̄tū ad res dīmas. et q̄tū ad res hūanas. Quātum ad res dīmas q̄sita sūt tria. Primo circa fidē. vtz aliq̄s credere teneatur christo visibilia miracula non faciēti. Scdo circa fidei sacmētū. vtz puuli iudeoz sint baptizādi iuitis p̄ntibz. Tercio q̄rit̄ circa decimas q̄ debēt̄ ministris sacmētorū. vtz trum aliq̄s p̄pter cōsuetudīez possit excusari ne decimas soluat.

•v). •q.

Homī sic procedit. Videt̄ q̄ christo nō faciēti visibilia miracula hoīes credere nō tenēt. Quicūq̄ em̄ nō facit h̄ ad qd tenet peccat. s̄ si hoīes nō crederēt christo miracula nō faciēti nō peccarēt. dicit̄ em̄ ip̄e Jo. xv. Si opa nō fecisset̄ i eis q̄ nullus aliq̄ fecit. p̄c̄m nō haberēt. et loq̄t̄ de p̄c̄o i fidelitatis s̄m Aug. ḡ christ̄ si nō fecisset̄ miracula hoīes credere nō tenēt. P̄e. null̄ p̄ mutare legez nisi latoz legis. v̄ ea supior. s̄ christus p̄dicabat quedā q̄ videbāt̄ p̄tinere ad veteris legis abolitōz. sic q̄ tibi non cōm̄narent hoīez et q̄ licet in sabbato opari. ḡ si non p̄ bass̄ se legislatozē esse. non fuisset ei credēdū. s̄ h̄ non potuisset nisi p̄ miracula. cū legislationē multa miracula p̄cesserēt. ḡ christo nō esse credēdū. S̄ cō. magis obligātur hoīes ad credēdū p̄mē veritati q̄ ad credēdum sigms visibilibz. sed licet christus miracula non fecisset. ip̄e tñ verus deus existēs. p̄ma veritas erat. ḡ etiaz si miracula non fecisset̄ adhuc ei erat credēdū. P̄e. ḡtia v̄mōis maior est q̄ ḡra ḡtumfaciēs p̄ adoptionez. sed miracula nō sufficient probant gratiam gratum facientem. q̄ vt habetur Matthei. vii. iis qui christo in iudicio dicent. Domine i nomine tuo virtutes multas fecim̄. respondebit̄. non noui vos. ergo multo min̄ miracula sufficiunt ad probandum gratiā v̄mōis. si ergo sine miraculo christo homīes credere non tenentur. neq̄ etiam miraculis factis tenebantur credere dicenti se esse deum. quod patet esse falsum. Responsio dicēdū. q̄ nullus tenetur ad hoc quod est supra vires suas. nisi p̄ hunc modum quo fit sibi possibile. credere autem est supra potentiam homīms naturalē. Dñ ex dono dei pue-

nit fm illud **A**postoli ad **E**phe. ij. Gratia saluati estis per fidem. et h non ex vobis / dei em̄ donum est. Et ad **Ph**i. j. dicit. Vobis datū ē pro christo nō solū vt ī ipsū credatis / s; vt p ipso patiamini. Homo g° tenetur credere fm̄ hoc q; adiuuatur a deo ad credendū. adiuuat autē aliquis ad credendū tripliciter. **P**rimo quidez p interiorē vocationē / de qua dicit **Io**anms. vj. Omis q; audiuit a p̄re z didicit venit ad me. Et ad **R**oma. viij. Quos predestinauit hos z vocauit. **S**cdo per doctrinam et predicationē exteriorē fm̄ illud **A**postoli ad **R**oma. x. fides ex auditu / auditus autē p verbis dei. **T**ercio per exteriora miracula vnde dicit prime **Co**rm. xiiij. Quia signa data sūt infidelibus vt scilicet p ea prouocetur ad fidem. Si autē Christus visibilia miracula non fecisset / adhuc remanerent alij modi attrahēdi ad fidem quib; homines acquiescere tenerent. Tenebant em̄ hoies credere actori legis / et pphetaz. Tenebant etiam interiori vocationi nō resistē sic **E**saie. de se dicit. Dominus deus aperuit mihi aurem / ego at̄ non contradico nec retrorsū abij **E**sa. l. Sic eō uerso de quibusdā dicit **A**ctu. viij. vos semp spiritui sancto restitistis. **A**d primū ergo dicēdū. q; inter illa opera que Christus ī hominibus fecit / annumerari etiam debet vocationi interiori / qua quosdam attraxit / sic dicit **G**rego. in quadam homelia q; Christus per pemptētiam traxit **M**agdalēnā interiori / q; eam per clemētiam foris suscepit / annumerari etiam deb; eius doctrina. cū ipse dicat / si nō remissem z locutus eis fuisset p̄c̄m non haberent. **A**d scdm dicēdū. q; Christus se poterat ostēdere eē legislatorē / nō solū faciēdo visibilia miracula / s; etiā per auctoritatē scriptu

re et p interiorē instinctū. **A**d terciū dicēdū. q; interior instinctus q; Christus poterat se maifestare sine miraculis exteriorib; / pertinet ad virtutē primę veritatis que interiorius hoies illuminat et docet.

Ad quartū dicēdū. q; miracula visibilia sūt virtute diuina / ad cōfirmationem virtutis fidei. **V**nde dicitur **M**arci ultimo de apostol. q; p̄dicauerūt vbiq; dño coopante / et p̄monē cōfirmante sequētibus signis / non at̄ sūt miracula semp ad demonstrandū grāz ei; p que miracula sūt. et ideo p̄ ostingē q; aliquis grāz ḡtum faciētem nō hñs / miracula faciat. sed h ostingere nō p̄t. q; aliquis falsā doctrinā auctiās vera miracula faciat / q; nō m̄ virtute dīna fieri p̄nt. sic em̄ de; est falsitatis testis qd est impossibile. **C**um g° Christus se filiū dei diceret equalē deo / hāc eius doctrinā cōprobabant miracula que faciebat. et ideo ostēdebat Christus p miracula que faciebat esse de;. **P**etrus autē licet eadē vel maiora miracula faceret / nō probabat eē deus / s; per ea etiā probabat q; Christ; eēt deus. q; **P**etrus non p̄dicabat seipsum s; **J**esū Christū esse deū;

.vñ. .q.

Ad scdm sic p̄cedit. **V**idetur q; p̄uei iudeoz sint baptizādi parētib; inuitis / mai; em̄ est vinculū m̄rimomiale q; ius patriepotestatis / q; ius patriepotestatis p̄t p hoies solui / cui; filius familias emancipat; fm̄ illud **M**at. xix. Quos deus coniūxit hō non separat. sed propter infidelitatē soluitur vinculū matrimoniale. **D**icit enim **A**postolus prime **C**oim. septimo. q; si infidelis discedit / discedat / non est enim seruituti subiectus frater aut soror ī eiusmodi. **E**t canon dicit. q; si coniūx infidelis non vult cohabitare sine cōtus

2^m

melia creatoris. q̄ alter coniugū nō debet ei cohabitare. 8° multo magis p̄pter infidelitatem tollitur ius patriepotestatis. Sic 8° infideles iudei non habent ius patriepotestatis in suos filios. possunt 8° eorum filij baptizari eis inuitis. ¶ **P**re. magis debet homini subueniri con̄ periculum mortis eterne. q̄ con̄ periculum mortis temporalis. si aliquis videret hominem in periculo mortis temporalis. et ei nō ferret auxiliū peccaret. Cum 8° pueri iudeorum et aliorum infidelium sint in periculo mortis eterne. si parentibus relinquantur. q̄ eos in sua infidelitate informant. videtur q̄ sint eis auferendi et baptizandi et in fide instruendi. ¶ **P**re. filij seruorum sūt serui. et in p̄tate dñorum. sed iudei sūt huius regū et principū. 8° et filij eorum. reges 8° et principes habent potestatem de filiis iudeorum facere q̄d voluerint. nulla ergo est iniuria si per eos baptizentur inuitis parentibus. ¶ **P**re. quilibet homo magis est dei a quo habet animam. q̄ patris carnalis a quo habet corpus. nō est 8° iniustum si pueri iudeorum carnalibus parentibus auferantur. et deo per baptismum consecrentur. ¶ **P**re. baptismus est efficacior ad salutem q̄ p̄dicatio. q̄ per baptismum statim tollitur peccati macula et reatus p̄ne. et aperit ianua celi. sed si periculum sequatur ex defectu p̄dications. imputatur ei q̄ nō p̄dicauit. vt habet Ezechielis. iij. et xxxij. de eo q̄ vidit gladium remētē et nō insonuit tuba. 8° multo magis si pueri iudeorum damnentur p̄pter defectū baptismi imputatur eis ad peccatum q̄ potuerunt baptizare et non baptizauerunt. ¶ **S**ed con̄. nemini faciēda est iniuria. fieret autē iudeis iniuria si eorum filij baptizarentur eis inuitis. q̄ amitterent ius patriepotestatis in filios iam fideles. 8° eis inuitis nō sūt baptizandi. ¶ **I**tem dicendū. q̄ maxi-

mam auctoritatem habet ecc̄lesia consuetudo. q̄ semp̄ est in omnibus emulanda. q̄ et ipsa doctrina catholicorum doctorum ab ecclesia habet auctoritatem. Unde magis est standū consuetudini ecc̄e q̄ vel Augu. vel Hierony. vel cuiuscūq̄ doctoris. hic autē ecc̄ie usus nūq̄ habuit q̄ iudeorum filij inuitis parentibus baptizarentur. quous fuit retro actis temporibus multi catholici principes potētissimi. vt Constantinus Theodosius et alij plures quibus familiares fuerunt sanctissimi episcopi vt Siluester Constantino. et Ambrosius Theodosio q̄ nullo modo premississent ab eis impetrare. si esset consonum rationi. et ideo periculosū videtur hanc assertionem de nouo inducere. vt p̄ter consuetudinē in ecclesia hactenus obseruatā. iudeorum filij inuitis parentibus baptizentur. Et huius ratio est duplex. vna quidem p̄pter periculum fidei. Si enim pueri vsu rationis nodū habentes baptismum susciperent. postmodū cū ad perfectam statem puenirent. defacili possent a parentibus induci vt relinquerent quod ignoranter susceptum. ¶ **A**lia vero ratio est. quia repugnat iusticie naturali. filius enim naturaliter est aliquid patris. et primo quidem a patre nō distinguitur secundum corpus quādiu in matris utero continetur. postmodū vero postq̄ ex utero matris egreditur. atq̄ vsu liberi arbitrii habeat. continetur sub parentum cura. sicut sub quodā utero spiritali. quādiu enim vsu rationis nō habet puer. nō differt quantum ad ea que agit ab animali irrationabili. Nō sic bos vel equus iure gentium vel ciuili est possessoris. vt utatur eo cū voluerit sic proprio instrumento. ita de iure naturali est. q̄ filius anteq̄ habeat vsu rationis sit sub cura patris. Nō contra iusticiā naturalem est. si puer anteq̄ habeat vsu liberi ar-

bitrij a cura parentum sōtrahat: vel de eo aliqd ordinet inuitis parentibus. Postq̄ aut̄ incipit habere vsum liberi arbitrij iā incipit eē suus: et p̄ q̄ntuz ad ea que sūt iuris diuini vel naturalis sibiipsi prouidere: et tunc ē inducendus ad fidem nō coactione sed psuasione. Et potest etiā inuitis parentibus cōsentire fidei: et baptizari sicut cōtere matrimonium: non aut̄ anteq̄ habeat vsū rationis. vnde de pueris antiquoz patz dicit q̄ saluabant in fide parentum p̄ qd̄ dat̄ intelligi: q̄ ad parentes ptinet prouidere filij s̄ sua salute p̄cipue anteq̄ habeat vsū rationis. ¶ Ad p̄mū ergo dicendū. q̄ i vinculo matrimoniali vterq̄ coniugū habz vsū liberi arbitrij: et vterq̄ p̄ iuito altero fidei assētire: sed hoc nō habz locū in puero anteq̄ habeat vsum rationis: sed postq̄ habet vsuz rationis tunc tenet similitudo si cōtū voluerit. ¶ Ad secūdū dicendū. q̄ a morte tempali nō est aliquis eripiendus cōtra ordinem iuris ciuili: puta si quis a suo iudice cōdemnaret ad mortem: nullus debet eū violenter eripere. Vnde nec aliq̄s debet irrumpe ordinem iuris naturalis: quo filius ē sub cura patris vt eum liberet a piculo mortis etne. ¶ Ad terciū dicendū. q̄ iudei sunt serui p̄ncipuz seruitute ciuili: que non excludit ordinem iuris naturalis vel diuini. ¶ Ad q̄rtuz dicendū. q̄ homo ordinet̄ ad deū p̄ rationem: p̄ quaz deū cognoscere p̄t. Vñ puer anq̄ vsū rōnis hēt: naturali ordme ordinet̄ in deū p̄ rōz parentū: quoz cure naturaliter subiacet: et s̄m̄ eoz dispōnem sūt circa ipm̄ diuina agēda. ¶ Ad q̄ntuz dicendū. q̄ piculū qd̄ cōsequit̄ p̄dicatōe obmissa: nulli imminet nisi eis q̄bus ē cōmissuz p̄dicatōis officuz. Vñ in Ezech. p̄mittit̄ speculato

rem dedi te filijs israhel. Prouidere aut̄ pueris infidelū s̄ sacramentis salutis ptinet ad p̄ntes eozū: vñ eis imminet piculū p̄pter sōtracōem sacramētoz: si eoz paruuli detrimentū salutis patiant̄;

·viii· ·q·
H terciū sic p̄cedit. Videl̄ q̄ p̄pter cōsuetudinez aliq̄ deo obligent̄ a iure reddendi decimas: magis em̄ ē accipe decimas qm̄ nō dare: s̄ p̄pter cōsuetudinem i aliq̄bz terris aliq̄ milites accipiunt decimas: et h̄ ab ecclia tolerat̄. 8° multo magis p̄pter cōsuetudinē aliq̄ deo obligant̄: vt decimas nō soluant: neq̄ soluere teneantur. S̄ cōt̄ ius diuini nō abolet̄ p̄ disuetudinē: s̄ decime debent̄ de iure diuino: 8° p̄ cōsuetudinem nō abolet̄ ius reddendi decimas: tenent̄ 8° homies reddere decimas cōtraria cōsuetudie nō obstāte. ¶ 11° dicendū. q̄ ea q̄ sūt de iure positivo p̄ disuetudinē abolent̄: ea vero q̄ sūt de iure naturali vel diuino p̄ nullā disuetudinē aboleri p̄nt: nulla em̄ disuetudine fieri p̄t vt sit licitum furari vel mechari. Est 8° cōsiderādū ad p̄positā q̄stionē. Vtrū dare decimas sit de iure diuino aut iure positivo hūano. Ius aut̄ diuini i nouo et veteri testamēto cōtinet̄. Et q̄dem nō apparet i nouo testamēto aliq̄s p̄ceptuz datū de decimis soluēdis i doctrina dico euangelij vel apostolica: qd̄ em̄ dicit̄ Matthei. xxi. de solutōne decimarum. Nec oportuit facere et illa non ommittere. et q̄ phariseus dicit̄ Luce. xvi. Decimas do oim̄ que possideo: magis videtur ad statum veteris testamēti pertinere qm̄ obseruantie noui testamēti formam imponere. In veteri autem testamento triplex genus p̄ceptorum erat. Quēdam em̄ erant p̄cepta moralia: quēdā iudicialia: quēdam ce-

rimomalia. **P**recepta moralia sunt que sunt indita rationi naturali: ad que homines omni tpe obligantur. ut honora patrem & matrem. Non mechaberis. Non furtum facies / et similia. **J**udicialia sunt per que iudicia exercebantur: puta si quis fuerit ouem unam / et redderet quattuor. **E**t huiusmodi precepta non sunt indita rationi naturali. non enim ratio naturalis habet quod ille qui furatur ouem / magis reddat quattuor quam tres vel quicquam: sed tamen huiusmodi precepta determinat morale preceptum. habet enim ratio naturalis: quod ille qui furatur debet puniri: sed quod tali pena puniatur hoc determinatur per preceptum iudiciale. **P**recepta autem cerimonialia veteris legis sunt: que pertinent ad obseruationem diuini cultus. et sunt ordinata ad figurandum aliquid futuri. sicut immolatio agni paschalis: figurabat occisionem Christi. **E**st ergo considerandum. utrum preceptum de decimis soluendis sit morale / iudiciale / vel cerimoniale. si enim morale est. ad hoc omnes tenentur: et in omni tempore nulla obstaculo contra consuetudinem. sed hoc non videtur. quia ratio naturalis non dicitur magis quod homo ministro dei det decimam quam undecimam vel nonam partem fructuum. **S**i autem preceptum sit iudiciale: non tenerentur ad decimas dandas: sicut non tenentur omnes ad iudicandum secundum iudicia in lege veteri descripta. quia iudicialia precepta sunt specialiter illi populo data: consideratis conditionibus eius. non enim eadem omnibus expediunt. **S**i autem sit cerimoniale: non solum non obligaret: sed etiam obseruatum induceret in peccatum. **P**eccaret enim si quis agnum paschalem immolaret: quia post aduentum veritatis cessauerunt figure. **D**icendum est ergo sicut antiqui magistri dixerunt: quod quedam precepta legis sunt pure moralia: ut non occides / non fur-

tum facias. **Q**uedam autem sunt pure cerimonialia: ut immolatio agni paschalis et circumcisio. **Q**uedam sunt media: secundum aliquid moralia / et secundum aliquid cerimonialia: sicut preceptum de obseruatione sabbati. est morale quantum ad hoc quod aliquod tempus quieti deputetur: ad vacandum diuinis. hoc enim ratio naturalis habet. sed quod dies septima sit deputata hoc est ex determinatione dei propter aliquam figuram. unde hoc est cerimoniale. sic etiam preceptum de decimis per soluendis: est quidem secundum aliquid morale: ut scilicet qui pro toto populo diuino obsequio vacant: stipendijs populi sustententur: sicut et qui in alijs officijs reipublice seruiunt: a populo sustentantur. et secundum hunc modum proponitur hoc preceptum in nouo testamento. dicit enim dominus **Mat. x.** Dignus est operarius cibo suo. **E**t **A**postolus dicit prime **Cor. ix.** quod dominus ordinauit ut qui euangelium annuntiant: de euangelio uiuant. et qui altario deserviunt cum altario participant. **H**ic quantum ad determinatum numerum decime: non est de iure naturali: nec etiam preceptum morale: sed cerimoniale: in quantum refertur ad figurandum aliquid circa christum. **N**el etiam est iudiciale secundum consuetudinem ad illum populum in quo multitudo ministrorum tali taxatione operatur: ad ministrorum dei sustentationem. **S**ic ergo huius commune quod est prouidere ministris dei in necessarijs vite: est de iure diuino: quasi morale preceptum: et de iure naturali existens. **A**d quolibet autem principem quod per leges condere: pertinet ius naturale commune: per ius posituum determinare. **N**ihil enim est aliud ius posituum quam determinatio iuris naturalis: sicut ius naturale habet quod malefactorum puniat: sed quod tamen pena puniatur hoc determinatur per ius posituum. quia ergo ecclesia habet potestatem ordinandi legem in ijs que pertinent ad cultum dei: potuit per ecclesie statutum taxari quantum

titas eorum que sunt data ministris
dei a populo: et ut esset quedam con-
sonantia noui et veteris testame-
ti: statuit ecclesia ut taxatio veteris
testamenti seruaretur etiam in nouo.
Non omnes tenent ad decimas velint no-
lint. Possent autem ecclesia statuere si
causa seruasset vel in minori vel maiori
numero: puta quod daretur octaua vel
duodecima sicut datur decima. Patet
ergo quod nulla consuetudo contra sol-
uit homines ab obligatione reddendi
decimas: quod hec obligatio fundatur
super ius dominum et super ius naturale. Vnde
sicut tenent homines reddere decimas: si
ecclesia exigat: etiam contra consue-
tudinem non obstante. Et in terris in quibus
est consuetudo quod decime soluuntur: ipsa
consuetudo quasi ex postulat decimas.
Unde peccaret qui non redderet. Sed
in terris in quibus non est consuetudo com-
munis quod decime dentur: et ecclesia non
petit: videtur ecclesia remittere dum
dissimulat: et ideo homines in terris
illis non peccant decimas non dando.
Durum enim esset dicere quod omnes ho-
mines italie et orientaliu[m] partium
damnarerentur: quod decimas non soluunt.
Et huiusmodi argumenta possu-
mus ab Apostolo accipere: cui cum
deberentur necessaria victus ab his
quibus predicabat: non tamen accipie-
bat: nec tamen peccabat qui ei non
dabant: alioquin male cum eis egisset
non accipiendo. prout tamen cum ipse dicat
Act. xx. Non enim subterfugi quo mihi
annunciarem vobis omne consilium dei:
sed ideo Apostolus non exigebat quod
sibi debebat: ne daret aliquod offen-
diculum euangelio. Vnde ipse dat in-
telligere: quod non bene faceret refores
ecclesiarum: si in terris illis decimas exi-
gerent in quibus non est consuetudo dari: si pro-
babiliter crederent quod ex hoc scandalum na-
scererent. Ad illud ergo quod in contrariis
obijcit: quod milites qui accipiunt deci-
mas in aliquibus terris: non habent ius ac-
cipiendi decimas: sed enim ius est spiri-

tuale: debitum ministris dei: vnde non
cadit in laicam personam: sed res tem-
porales que a iure exiguntur: ex con-
cessionem ecclesie date sunt aliquibus
militibus propter aliqua seruitia
que fecerunt ecclesie. Sicut et eccle-
sia potest remittere ipsos fructus qui
debentur pro decima: non tamen remittit ius
exigendi decimas: nec tollit debitum
reddendi;

Deinde quesitum est de his que perti-
nent ad virtutes circa humanas
res: et circa hoc quesita sunt duo.
Primo utrum filius teneatur obedire
parentibus carnalibus in idcirco. Secundo
utrum venditor teneatur emptori dicere
vicium rei vendite; .ix. .q.

Hoc primum sic procedit. Videtur
quod filius teneatur obedire parentibus
carnalibus quantum ad omnia.
dicit enim Deutero .xxj. Si genuerit
homo filium contumacem et pro-
teruum qui non audiet patris aut
matris imperium: lapidibus eum
obruet populus ciuitatis: sed per-
na talis non infligeretur nisi gra-
uiter peccaret non obediendo. ergo filii
teneantur obedire parentibus carnalibus
per omnia. **De preceptis.** Apostolus dicit
ad colos. iij. filii obedite parentibus
per omnia. **De preceptis moralia**
affirmatiua quibus non ad semper ob-
ligent: tamen nunquam contrarium face-
re licet. Sed preceptum morale af-
firmatiuum est de honoratione pa-
rentum: ergo nunquam licet irreueren-
tem esse parenti: quod esset si eius
mandato non obediret: tenetur ergo
filius in omnibus parentibus obe-
dire. Sed contra non mihi obedi-
endum est patribus spiritualibus quam
carnalibus sed magis: ut habetur
per Apostolum ad hebre. xij. Sed
patribus spiritualibus non tenen-
tur subditi obedire in idcirco.
Religiosi enim qui profitentur obe-
dientiam non tenentur obedire suis pre-
latis nisi in his que sunt secundum regu-

lam. vt Bernardus dicit i libro de
dispensatōe et p̄cepto. 8° nec parē
tibz carnalibz filij tenētur in idiffe
rentibz obedire. ¶ **H**ic dicēdū. q̄
cū obediētia p̄elato debeat ad
illa se extendit debitū obediētie ad
que se extēdit ius p̄elationis. h̄c
aut pater carnalis p̄elationis ius
in filiū. p̄mo quidē q̄tū ad dome
sticam ouersatōz. sic em̄ ē paterfa
miliās in domo. sicut rex in r̄gno.
¶ **U**nde sicut subditi regis tenentur
obedire regi i n̄s que p̄tinent ad
gubernationē regni. ita etiā filij
et alij domestici tenēt^r obedire pa
trifamiliās in n̄s que p̄tinent ad
dispensationē domus. Sc̄do q̄tū
ad morū disciplinam. ¶ **U**nde Apo
stolus dicit ad Hebr̄. xij. Patres
q̄dez carnis n̄re eruditores habu
imus. ⁊ r̄uerēbamur eos. dat em̄
p̄r filio nō solū esse. sed etiā disci
plinam vt **H**ūs dicit. in n̄s ergo
tenetur filius obediē patri carna
li. et non in alijs. ¶ **A**d primū er
go dicēduz. q̄ loquitur hic Mo
ses de imperio paterno. quod p̄ti
net ad disciplinam morum. ¶ **U**nde
ibidez dicitur. Mōta n̄ra audire
otemnit q̄ elatioibz vacat. et luxu
rie atqz conuiuijs. ¶ **A**d sc̄dm di
cendum. q̄ **A**postolus dicit obe
diendum esse p̄ntibz p̄ oia ad que
se ius p̄elationis extendit. ¶ **A**d
terciū dicēduz. q̄ nō exhibet irre
uerētiā p̄cipiēti. si non obedit
ei i n̄s i q̄bz obediē nō tenet^r;

.x. .q.

HD secundum sic p̄cedit. **D**is
detur q̄ venditor non teneat
tur dicē viciū rei vendite em
ptori. quia s̄m leges ciuiles vendi
tor ⁊ emptor semuicem decipe pos
sūt. nulla autēz posset eē deceptio
si venditor rei vendite viciū empto
ri dicere teneret^r. non ergo tenet^r.
¶ **S**ed dicebatur q̄ leges nō loquū

tur s̄m forum conscientie. s̄m q̄
nunc loquimur. sed s̄m forum cō
tentiosum. ¶ **S**ed contra. s̄m **P**hi
losophum in. ij. **E**thico. intentio
legislatoris est ciues facere bonos.
quod ergo licz s̄m leges non ē cō
trarium veritati. ⁊ ita etiam non cō
trarium conscientie. ¶ **S**ed cō
tra s̄m leges ciuiles si aliquis ven
dat animal morbidum. tenetur de
vicio. ergo tenebitur dicere viciū
emptori. ¶ **P**reterea **T**ullius di
cit in libro de officijs. q̄ ad officiū
boni viri pertinet vt dicat emptori
illud pro quo res minus videret^r.
huiusmodi autēz est viciū rei ven
dite. 8° venditor tenet dicē emptori
viciū rei vendite. ¶ **R**espōsio di
cendum. q̄ aliquid pertinet ad bon
num virum ad quod tamen homi
nes non tenentur. sicut ad bonum
virum pertinz q̄ liberaliter amico
suo bona sua largiatur. quāuis ad
hoc non teneatur. ¶ **S**ed aliud p̄ti
net ad bonum virum ad quod ten
etur. scilicet q̄ reddat alicui quod
suum ē. ¶ **N**ā act⁹ iusticie est q̄ red
datur alicui quod ei debet^r. ¶ **E**t idē
vnusqz venditor ad h̄ tenet^r vt ius
stā venditōz faciat. nō autē vt fa
ciat venditionē liberalē dimittēs ali
quid de p̄cio iusto. ¶ **I**usticia atē eq̄li
tas q̄da ē. vt dicit^r i. v. **E**thi. ¶ **E**st
8° iusta venditio q̄n p̄ciū acceptuz
ab h̄ntē equat^r rei vendite. ¶ **I**n iusta
aut si nō equat^r s̄ p̄ciū accipiat. ¶ **S**i
8° viciū rei vendite faciat rez minus
valē q̄ p̄ciū impositū a venditore.
iniusta erit venditio. vñ peccat ocul
tās viciū. si atē nō facit re min⁹ va
lere q̄ p̄ciū impositū. q̄ forte ven
ditor minus p̄cium imponit. ¶ **P**ro
viciū. tūc non peccat tacens viciū.
quia venditio non est iniusta. ⁊ for
te esset sibi damnosum si viciū di
ceret. quia emptor vellet habē rem
p̄ minori p̄cio. q̄ valeret. libera
lit tū facerz vt damnū p̄riū otem

neret. ut satis faceret voluntati alterius licet ad hoc non teneat. **A**d primum ergo dicendum. quod per illud dictum legis non habet quod licitum sit simpliciter venditori decipere emptorem. et e converso. sed dicitur aliquid esse licitum secundum legem quod per legem non putatur sic secundum legem petere licebat libellus repudii. **A**d secundum dicendum. quod precepta legis sunt ductiva ad perfectam virtutem. tamen actus perfecte virtutis non cadunt sub precepto legis humane. sed prohibentur quaedam graviora ut gradati homines retrahantur a malis per se ipsos ad virtutes exercentur. permittit autem quaedam minora peccata eis penam non infligens. quia sine his non facile inveniretur hominum multitudo. et de talibus est deceptio que est inter vendentes et ementes. quia plerumque sunt qui volunt vili emere et care vendere. ut **Aug.** dicit. in libro de tri. **A**d illud vero quod primo in contrarium obijciat dicendum. quod illud intelligendum est. quando morbo pecoris facit pecus minus valere quam vendat. **A**d tunc dicendum. quod ea ratione **Tullius** dicit. Quod vir bonus non tacet vicium rei vendite. quia ad virum bonum non pertinet decipere aliquem. deceptio autem non est si illud quod tacet de re vendita non facit rem minus valere quam precium quod pro ea accipitur.

Deinde quesitum est de peccatis et circa hoc quesita sunt duo. Primo utrum peccatum sit appetere prelationem. Secundo utrum peccatum sit predicatori habere oculum ad rem temporalem. xi. q.

Hoc primum sic proceditur. Videtur quod peccatum sit appetere prelationem. non enim videtur quod possit appeti sine peccato. id quod non fuit in statu nature integre. sed solum in statu nature corrupte. sed prelatio non fuit in statu nature integre. sed incipit esse post peccatum. quando dictum est mulieri sub viri prelate eris. ergo peccatum est prelationem appetere.

Proterea appetitus debet esse de his que pertinent ad statum future glorie. sed in futuro cessabit omnis prelatio. ut dicit quedam glosa. i. cor. xv. ergo peccatum est appetere prelationem. **S**ed contra est quod dicitur primo ad **Timotheum**. v. Qui bene presunt presbyteri duplici honore digni habeantur. sed non est peccatum appetere illud cui debetur honor. qui non debetur nisi virtuti. ergo non est peccatum appetere prelationem. **R**esponsio dicendum. quod hanc questionem soluit **Aug.** xix. de ci. dei. ubi dicit quod locus superior sine quo populus regi non potest. et si administratur ut decet. tamen indecenter appetitur. Cuius ratio est. quia qui appetit prelationem aut est iniustus aut superbus. **I**n iusticia enim est. quod aliquis velit sibi plus de honore accipere aut de prelate aut de aliis huiusmodi bonis nisi sit maioribus dignus. ut dicit in v. **Ethi.** Quod autem aliquis estimat se esse magis dignum prelatione. omnibus illis super quos prelationem accipit. superbie et presumptionis est. **U**nde patet quod quicumque prelationem appetit aut est iniustus aut superbus. et ideo nullus suo appetitu debet ad prelationem pervenire. sed solum dei iudicio secundum illud **Apstoli** ad **Hebr.** v. Nemo sibi assumat honorem nisi qui vocatur a deo tanquam **Aaron.** **N**on autem aliquis licite appetere se esse dignum prelatione vel habere opera boni prelati. pro quibus debetur honor. **N**on patet ratio ad ultimum. **P**rimo vero due rationes non recte concludunt. quia etiam ea que non fuerunt in statu innocentie. nec erant in statu glorie. possunt licite appeti. sicut scriptura. petere. et alia huiusmodi quevis prelatio quantum ad aliquid fuisse in statu innocentie. et futura sit in statu glorie. scilicet quantum ad superioritatem gradum. et quantum ad gubernationem vel regimem non tamen quantum ad coactam frivilitatem.

.xiiij. .q.
AD secundū sic pcedit. Videtur qd peccatū sit pceditori habere oculum ad tpalia. dicit em Luc. xii. Querite pmū reguū dei. glo. id est bona eterna. et hęc omnia adijciēt vobis. glo. etiam non querētibz. ergo nō licz pceditori habere oculuz ad terrena. **S**ed con est. quod dicitur. i. co. ix. Debz qui arat i spe arare glo. stipendio rum temporaliz. ergo licet pceditori de quo ibi loqt habere oculum ad temporalia. **R**nsio dicē dum. qd habere oculuz ad terrena otingit dupliciter. vno modo sicut ad mercedem vel premū. et sic pceditori non licet habere oculuz ad terrena. quia sic faceret euāgelium venale. **A**lio modo sic ad stipendia p necessitate sustentatōis vite. et sic licet pceditori habere oculum ad terrena. **V**nde. i. ad Timo. v. sup illud Qui bene p sūt pcedite ri. dicit glo. Aug. necessitatis ē accipere vn viuit. charitatis est pceditio. non tamen venale est euāgelium pro ijs. si em sic vendūt mag nam rem vili vendunt. Accipiūt gō sustentatōz nātatis a populo mercedem dispensationis a dño. z per hoc patet respōsio ad obiecta;

DEmde questuz fuit de pēnis peccatorz. z pmo de ipis pēnis. **S**cdo d remissione peccatorz. **C**irca pmoz querunt duo. **P**rimo vtruz anima separata possit pati ab igne corporeo. **S**ecūdo vtrum duorum q eadem pena sūt digni vnus diuti⁹ moret i purgatorio q alius;

.xiiij. .q.
AD primum sic procedit. Videtur qd anima a corpore separata nō possit pati ab igne corporeo. qz s̄m Philosophuz quod non tangit non agit sed ignis corporeus non tangit animaz

separatam a corpore. cum non habeat terminos corporales. que a se tangunt habent vltima simul. ergo anima sepata nō patitur ab igne corporeo. **P**re. illa que patiunt ab iuicem in iuicē ouerti possūt. sed aia separata nō p̄ ouerti in ignez corporeū nec ecōuerso. **g**o anima nō potest pati ab igne corporeo. **P**re. Bern. dicit. qd nihil ardet in inferno nisi ppria voluntas sed ppria voluntas cū sit quoddaz spūale non p̄ esse materia ignis corporalis. **g**o aia sepata non potest ab igne corporeo pati. **S**ed con est qd dicitur Esa. vltimo. Igms eozū non extinguetur. **R**es pōsio dicēduz. qd pati multiplicif dicit. **V**no pati omumter dictū. est idem qd recipere s̄m qd sentire et intelligere est quoddā pati. et h̄ mō aia cūcta corpoi. patit a rebus corporalibz s̄tendo z intelligēdo. **S**ed an a corpore separata possit hoc modo a rebus corporalibz pati alterius questiois est. **p**pt qsdam qui dicūt. qd anima separata a corpore et etiam angelus potest accipere cognitionez a rebus sensibilibz. **S**ed si etiaz hęc opinio esset vera. tūc pati sentiēdo et intelligēdo esset perfici z nō pumiri. nisi forte per accidens in qntum id qd sentitur vel intelligitur repugnat voluntati. **S**ed ipsū sentire vel intelligere s̄m se consideratuz penale nō est. **A**lio modo dicitur pati pprie loquendo cum scilicet pati dicimur alicuid nobis adueniat quod est contrarium nature vel voluntati. et s̄m hoc infirmitas et tristitia passiones dicuntur. **E**t hęc quidē passio dupliciter esse potest. **V**no modo p receptionem forme otrie. sic aqua patit ab igne i qntuz calefit. et per consequens diminuit qualitas naturalis eius. **h̄** modo sepata aia nō p̄ pati ab igne corporeo.

poreo. qz nec calefieri p̄ nec desic-
 cari. nec sc̄dm formam nec sc̄dm q̄-
 litatem quācūq; ignis corporei im-
 mutari. **A**lio modo dicit̄ pati om̄e
 illud qd̄ quocūq; modo impedit̄ a
 suo p̄prio impetu v̄l inclinatioe. si-
 cut si dicam⁹ lapidem descēdētē pa-
 ti cū impediē ne deorsū pueniat. et
 sic dicim⁹ hoīez pati cū detinet̄ vel
 ligatur ne vadat q̄ vult. et ita per
 moduz ligatōis cuiusdam aīa pa-
 titur ab igne corporeo. **v**t **A**ugus-
 dicit. xxi. de. ci. dei. **N**ō em̄ est cont̄-
 nafaz spūs corp̄i alligari. cū vide-
 amus aīaz nafaliter corp̄i alliga-
 ri ad viuificāduz ip̄m. **D**re. de-
 mones etiā p̄ necromātiā p̄fa-
 te supioz demonū alligāt̄ aliq̄bz
 imaginibz vel aliq̄bz alijs rebus.
Unde multo magis p̄nt spūs alligari
 dīna v̄tute ignis corporeo. nō
 vt dent vitā. s̄ vt penā accipiant.
vt **A**ug. di. **S**ed qz qd̄ est mino-
 ris v̄tutis. nō p̄ sua v̄tute ligare
 id qd̄ est maioris v̄tutis. **I**nde ē.
 qz nullū corp⁹ p̄ ligare sp̄m qui ē
 maioris v̄tutis. nisi aliq̄ supioi v̄-
 tute. et p̄pter hoc dicit̄ qz ignis cor-
 pore⁹ agit i aīaz sepatam. nō vir-
 tute p̄pria s̄ inq̄tū est istrumētuz
 dīne iustitiē v̄dicātis. **A**d pri-
 mum ergo dicenduz. qz ignis tan-
 git aīaz. nō quidem tactu mathe-
 matico. q̄ attēdit̄ s̄m timinos qn̄-
 titatiuos. sed magis cōtactu vir-
 tutis. non p̄prie. sed quā habet in
 q̄ntum est istrumētū dīne iustitiē.
Ad sc̄dm dicenduz. qz rō illa p̄-
 cedit de passione que est per susce-
 ptiōz forme ceterariē. **A**d terciuz
 dicendum qz propria voluntas di-
 citur ardere in inferno quia mere-
 tur ardorem.

.xiii. .q.

Ad sc̄dm sic proceditur. **V**id-
 det̄ qz duoz q̄ sūt digni eq̄-
 li pena vn⁹ non possit citius
 a purgatorio liberari q̄ ali⁹. **T**u-

diciū em̄ p̄ mortem non est hoīs.
 sed dei q̄ s̄m veritatem iudicat. **v**t
 dicitur ad Romanos. ii. s̄ contra
 veritatem iudicari es̄. si v̄m duo-
 rū qui sūt digni eq̄li pena. iſlige-
 ret̄ grauior pena sensus q̄ alteri.
 dilatio aut̄ glorie est maior pena
 q̄ acerbitas penę sensus. qz sicut
 dicit **C**hris̄. sup̄ **M**atthēū. **C**are-
 re visione dīna est maior pena. q̄
 quelibz pena sensibilis. ergo vn⁹
 eoz q̄ sūt digni eq̄li pena nō ma-
 iorem dilationem glorie patiet̄.
 altero citius liberato. **D**re. ma-
 lum dicit̄ s̄m **A**ug. qz nocet. nocet
 aut̄ quod adimit bonū. dilatio at̄
 glorie adimit mai⁹ bonum. scilicet
 bonū icreatū. ergo maius maluz.
 et sic idem qd̄ p̄us. **S**ed contra
 est. qd̄ **M**agister dicit i. iiii. s̄. di.
 .xlv. **Q** ille pro quo sūt plura suf-
 fragia citi⁹ a p̄ems purgatorij li-
 berat̄. **C**ōtingit at̄ qz p̄ vno eozū
 qui digni sūt eq̄li pena. sūt plura
 suffragia q̄ p̄ alio. ergo vn⁹ citi⁹
 liberabit̄. **D**re. i fine mūdi iue-
 mēt̄ aliq̄ cremabilia quedā habē-
 tes. qz dilatō glorie nō ēit tā diu-
 ſna. sic eoz qui mō cremabilia de-
 ferūt ad purgatoriū. qz breuis mo-
 ra erit iter mortem et resurrectōz.
vt **A**ug. di. ergo pari rōe etiā nūc
 eoz q̄ equalia cremabilia deferūt.
 vnus p̄ min⁹ differri a gloria. q̄
 alius. citi⁹ liberat⁹ a p̄ems. **R**e-
 spōsio dicēdū. qz illa questō funda-
 tur sup̄ v̄tutē suffragioz. **v**t suff-
 fragia facta p̄ aliq̄ valeant illi soli
 p̄ quo sūt ad liberationē. **v**l etiā
 alijs. **C**irca qd̄ aliq̄ dicūt qz n̄ va-
 lēt magis illi q̄ alijs. immo forte
 magis valerēt alijs si sint melius
 dispositi ad recipiendum virtutez
 suffragioz. **E**t ponunt exemplū
 sicut si accendatur cereus in domo
 pro aliquo diuite. illuminat om-
 nes in domo existentes. et forte a-
 lios magis si habeāt lipidiorē vi-

sum. Et hinc hanc opinionem. duorum qui ob easdem culpas et equaliter in purgatorio detinentur unus non potest citius liberari quam alter. Sed hanc opinionem non reputo veram. cuius ratio est. quod suffragium unius valet alteri propter duo. uno modo propter unitatem charitatis quod omnes qui sunt in charitate sunt quasi unum corpus. et ita bonum unum redundat in omnes. sicut manus deseruit toti corpori. et similiter quodlibet corporis membrum. Et hinc hoc quodlibet factum ab aliquo valet cuilibet in charitate existenti. hinc illud psalmi. Particeps sum ego omnium timendum te. et custodiendum mandata tua. Alio modo hinc quod per intentionem alicuius actus eius transfertur in alterum. puta si aliquis pro altero soluat aliquod debitum. pro eodem habet ac si ille solueret pro quo soluit. Primo ergo modo valet opus bonum per modum meriti cuius radix est charitas. Sed secundo modo opus unius valet alteri per modum satisfactoris. prout unum pro altero satisfacere potest. si hoc intendat. et talis valor attenditur in suffragiis que ad hoc fiunt. ut per ea homines liberentur a debito penę. Et ideo dicendum est. quod suffragia per istum modum non valent nisi pro illis pro quibus fiunt. et hinc si pro aliquo fiunt multa suffragia. citius liberatur a pena purgatorii. quam alii pro quibus non fiunt. Etiam si equalia peccata detulerunt. Concedendum est tamen quod suffragia per uno facta. omnibus valet. in quantum scilicet omnes qui sciunt gaudent ex charitate de bonis que ex charitate fiunt. et hinc hoc verum est quod illis pro quibus non fiunt. plus valet suffragia si sint maioris charitatis. Ad primum ergo dicendum. quod peccatum veniale cum non habeat aversionem a deo pro se loquendo. non debet pena carere visionis omnis divine nec simpliciter nec ad tempus. Sed quod ad tempus retardentur a visione divina. hoc contingit per acci-

dens. quod scilicet quodam dignum sunt aliquo pena non possunt participare summam felicitatem. que in dei visione consistit. Iustitia autem respicit penam pro se debitam peccato. non autem ea que per accidens consequuntur. et per hoc patet solutio ad .ij. Tercium conceditur. Et quartum similiter. Illi tamen qui in fine mundi vivunt respiciuntur. habebunt partem de cremabilibus. procedentibus tribulationibus purgati. potest etiam fieri ut acerbitas penę modici temporis recedens diuturnitate penę in aliis.

Demum quod situm fuit de remissione peccatorum. et circa hoc questionata sunt duo. Primo utrum peccatum in spiritu sancto sit irremissibile. Secundo utrum cruce signatus qui moritur ante iter arripiat tamen smaragdum. plenam habeat remissionem peccatorum.

.xv. .q.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod peccatum in spiritu sancto non sit irremissibile. una est enim dignitas et maiestas patris et filii et spiritus sancti. sed peccatum in filium non est irremissibile. dicitur enim Matthei .xij. Quicumque verbum contra filium hominis dixerit. remittetur ei. ergo peccatum in spiritu sancto non est irremissibile. Sed contra est quod ibidem dicitur. Qui verbum dixerit contra spiritum sanctum non remittetur ei. neque in hoc seculo neque in futuro. Responsio dicendum. quod de peccato in spiritum sanctum tripliciter aliqui sunt locuti. Doctores enim ante Augustinum intellexerunt peccatum in spiritum sanctum esse blasphemiam dictam contra spiritum sanctum. aut opera eius. vel etiam contra divinitatem dei patris aut filii. quia etiam pater et filius communiter sumendo. spiritus sanctus est. ut dicitur Joannis quarto. Peccatum autem in filium hominis. intelligunt blasphemiam in Christo hinc hu-

manam nafaz. et utroq; modo peccabant iudgi in Christu. Primo mo em cont eum peccabant. miracula q p spm sanctu et virtute sup dimitatis faciebat. principi demomioruz attribuendo. Secdo aut modo cot eum peccabant. dicendo. Ecce homo vorax potator vmi et publicanor; amicus. vt dicit Mat. xi. hac ergo secuda blasphemiam dicunt remissibilem q; habebat aliqua; excusationem. ppter infirmitate; carnis qua i christo videbat. Alia vero blasphemiam irremissibile. quia nullam excusationem habebat videtes manifesta iudicia scz spuis sancti et dimitatis. et ppter h m Christ. p seuerantibus non fuit remissa hec blasphemiam. neq; i h seculo neq; i futuro. q; i h seculo puniti sut pro ea per romanos. et i futuro cruciabitur in eternum. Scdm Aug. vero spuis sancto qui est charitas pris et filij. attribuit remissio pcor. Ule ergo ot spm sanctum peccat. vel blasphemiat. vel vbu dicit corde ore aut opere. qui h agit p impiaz vsq; in finem vite sue et non fiat ei remissio pcor. et tuc planu est q; huiusmodi pcor in spm sanctu no remittit. neq; i h seculo neq; i futuro. Doctores vero modern dixerunt. q; q; patri attribuit potentia. filio sapientia. spuis sancto bonitas. pcor ex infirmitate. est peccatu i patre. pcor ex ignorantia. est peccatu in filiu. peccatu ex certa malicia. est peccatu in spm sanctu. Quia ergo ignorantia v l infirmitas excusat pcor. v l in toto v l i pte. dicunt q; peccatum in ptem v l filium remittit. q; vel totaliter culpa caret. vel culpa diminit. Malicia vero no excusat pcor. sed aggrauat. ido pcor in spm sanctum non remittit neq; in toto neq; i pte. q; non habz in se aliquam rationem temp; p quaz diminit cul

pa. et si aliqui remittat h magis e ex misericordia dei remittetis. qua etiam morbos icurabiles curat. q; ex remissibilitate pcor. et p hoc patet solutio ad obiecta;

.xvi. .q.

HD secunduz sic procedit. Videtur q; signat; cruce q; morit; anqua; arripiat iter. habeat plenam indulgentiam pcor. ad hoc em q; indulgentia valeat alii cui. requirit q; sit vere penitens et confessus. vt otmet; in lra papali. sed cruce signat; decedens ante iter asumptu. habz hec oia que requiruntur fm formam littere ad percipiendum plenam indulgentiam peccator. ergo plene percipit eam. **P**re. solus deus remittit peccatum qntuz ad culpam. Cum ergo papa dat indulgentiam oim peccator. h non e referendum ad culpam. sed ad vniuersitatem penar. Ille ergo qui accipit cruce fm formam lre papalis. nullam penam patietur p suis peccatis et sic statim euolabit. plenam remissionem pcor consequitur. **S**ed contra Aug. dicit i. xv. de tri. q; no e idez abstrahere telu. et sanare vulnus. telu em pcor abstrahit; p remissio; pcor. uuln; at; sanat; per reformato; imaginis. q; q; fit per opa satisfactois. h cruce signatus decedens an iter arreptu. nullu laborem sustinuit ad reformato; imaginis. ergo nondum est sanatum vulnus. et sic non poterit ad gloriam statim peruenire anteqm penas purgatorias patiat. **B**rete. qlibet sacerdos vtitur talibus vbis. Ego absoluo te ab oibus peccatis tuis. si ergo cruce signatus decedens euolaret. pari ratione quilibet alius a quocunq; sacerdote te absolutus. quod est inconueniens. **R**esponsio dicenduz. ad euidentiam hui; questois q; sic sup dictu est. Op; vni; p e e satisf

factoriū pro alio ad quē p̄ intenti-
 onem opera faciētis refertur. chris-
 tus aut̄ pro ecclesia sua sāguinez
 suū fudit. et multa alia fecit et susti-
 nuit. quoz̄ estimatō ē infimti va-
 lozis p̄pter dignitatē p̄sonę. Unde
 dicitur Sapientie. vij. Infimti em̄
 thesaur⁹ est hoībz. similiter ⁊ etiā
 omēs alij sācti intentionez habus-
 erunt in ijs que passi sūt. ⁊ fecerūt
 p̄pter deū. vt h̄ eff̄ ad vtilitatez nō
 solū sui. s̄ etiā totius ecclesie. To-
 tus ḡ ille thesaurus est ī dispēsa-
 tione eius qui p̄est ecclesie gene-
 rali. Dñ Petro deus clauēs regni
 celoꝝ omisit Matth. xvi. Cū ḡ
 vtilitas vel necessitas ecclesie h̄ ex-
 poscit. potest ille q̄ p̄est ecclesie.
 de infimtate thesauri omuicare ali-
 cui. qui p̄ charitatem sit mēbz ec-
 clēie de predicto thesauro. q̄ tū si
 bi visū fuerit oportunū. vel vsq̄ ad
 totalē remissionē penaz. vel vsq̄
 ad aliquā certam quātitatem. ita
 scilicet q̄ passio Christi ⁊ alioꝝ
 sanctorū ei imputet. ac si ip̄e pas-
 sus esset q̄tum sufficeret ad remis-
 sionez sui peccati. sicut contingit cū
 vnus pro alio satisfact. Ad hoc ḡ
 q̄ indulgētia alicui valeat tria req̄-
 runtur. Primo causa p̄tinens ad
 honozē dei vel necessitatem vel vti-
 litatem ecclesie. Secūdo autoritas
 in eo q̄ facit. Papa em̄ potest p̄m-
 cipaliter. alij vero iq̄tum potesta-
 tem ab eo accipiunt vel ordinariā
 vel commissaz. vel delegatam. Ter-
 tio requiritur vt sit in statu chari-
 tatis ille qui indulgentiam percipere
 vult. Et hec tria designantur
 in littera papali. nam causa cōue-
 niens designatur in hoc quod p̄e-
 mittit de subsidio terre sanctę. au-
 toritas vero in hoc q̄ fit mentio de
 autoritate apostolorum Petri et
 Pauli. et ipsius Pape. charitas
 autez recipientis in hoc q̄ dicitur
 omnibus vere p̄nitentibz et cons-

fessis. non dicit et satisfaciētibz.
 quia indulgentia nō excusat a cō-
 tritione et confessione. sed cedit in
 locum satisfaciōis. Est ergo di-
 cendū in questione p̄posita. q̄ si
 fm̄ formaz litterę papalis indulgē-
 tia concedatur accipientibus cru-
 cem in subsidium terre sanctę. cru-
 cis signatus statim habet indulgē-
 tiam. etiamsi decedat anteqm̄ iter
 arripiat. quia sic causa indulgen-
 tię non erit iter. sed votū itineris.
 Si autem in forma litterę contine-
 atur q̄ indulgentia detur ijs qui
 transierint vltra mare. ille qui de-
 cedit anteq̄ transit non habet im-
 dulgentię causam. ¶ Ad primum
 ergo dicendum. q̄ in h̄ vltimo ca-
 su deficit cruce signato decedente. il-
 lud quod ē principalis. scilicet ī-
 dulgētię causa. ¶ Ad sc̄dm̄ dicēdū.
 q̄ p̄ autoritatē solus de⁹ culpā re-
 mittit. s̄ m̄isterio etiā sacerdos ī-
 q̄tū exhibz sacramētū r̄missionis
 pcti. puta ī baptismo v̄ p̄nitenti-
 a. ⁊ tñ indulgētia se nō extendit
 ad r̄missionē culpe q̄ nō ē sacmē-
 tum. vnde nō seq̄tur ordinē sed iu-
 risdictionē. Potest em̄ et nō sacer-
 dos indulgētiā facere si sit ei om̄is-
 suz. et ideo pena ei totalit̄ remittit̄
 si causa s̄bit nō at̄ si causa desit.
 ¶ Ad terciū dicēdū. q̄ satisfactio est
 punitiua. iq̄tū ē actus iudicatiue
 iusticie. ⁊ ē etiā medicatiua. inq̄-
 tū ē q̄bdā sacmētale. indulgentia
 em̄ supplet locū satisfactōis inq̄-
 tū ē punitiua. q̄ sc̄z pena quā ali-
 us sustinuit. imputat̄ isti. ac si ip̄-
 se sustinuisset. et ideo reatus p̄ne
 tollit̄. s̄ nō succedit in locū satisfac-
 tiōis inq̄tū ē medicatiua. q̄ ad
 h̄ remanēt p̄uitates ad peccādum
 derelictę ex p̄ori pctō. ad q̄s sanā-
 das necessari⁹ est labor satisfactō-
 nis. Et ideo signis cruce dū viuunt
 cōsulēduz est. vt nō p̄termittent
 satisfactōis opa inq̄tū sūt p̄p̄-

uatiua a peccatis futuris: licet reatus pene sit totaliter solutus: nec ad hoc requiritur aliquis labor: quia sufficit ad hunc labor passionis christi: morientibus autem non est huiusmodi preseruatio: sed solum liberatio a reatu pene. ¶ Ad quartum dicendum: quod verbum sacerdotis dicentis absoluo te ab omnibus peccatis tuis non refertur ad penam: sed ad culpam: cuius absolutionis ministerium impendit: non potest autem aliquis absolui ab una culpa quin soluat ab omnibus: pena vero potest totaliter dimitti vel particulariter: particulariter quidem in absolutioe sacramentali pena dimittitur: totaliter vero quando in speciali gratia indulgentie. Sic etiam dominus dicit Joannis. viij. mulieri adultere. Non te condemnabo: vade et amplius noli peccare;

Quodlibetum tertium; Desitum est de deo: de angelis: de hominibus: et de creaturis pure corporalibus. De deo quesitum est: et questum ad naturam diuinam: et questum ad naturam assumptam. Circa naturam diuinam quesita sunt duo de potentia dei. Primo utrum deus possit facere quod materia sit sine forma. Secundo utrum possit facere quod idem corpus simul localiter sit in duobus locis;

Hoc primum sic procedit. Videtur quod deus possit facere: quod materia sit sine forma: sic enim materia quo ad suum esse dependet a forma: ita accidens a subiecto: sed deus potest facere quod accidens sit sine subiecto: ut patet in sacramento altaris. 8° potest facere quod materia sit sine forma. ¶ Sed contra: deus non potest facere contradictoria esse simul: sed materiam esse sine forma implicat contradictionem: eo quod esse materie importat actum qui est forma: non ergo deus potest facere quod materia sit sine forma. ¶ Respondeo dicendum:

quod vniuersumque rei virtus actiua est estimanda secundum modum essentie: eo quod vniuersumque agit in quantum est ens actu: vnde si in aliquo inueniatur forma aliqua: vel natura non limitata seu contracta: erit virtus eius se extendens ad omnes actus vel effectus conuenientes illi nature: puta si intelligeretur esse calor per se subsistens: vel in aliquo subiecto quod reciperet ipsum secundum totum eius posse: sequeretur quod haberet virtutes ad producendum omnes actus et effectus caloris. Si vero aliquod subiectum non reciperet calorem secundum totum eius posse: sed cum aliqua contractione et limitatione: non haberet virtutem actiuam respectu omnium actuum vel effectuum caloris: cum autem deus sit ipsum esse subsistens: manifestum est quod natura essendi conuenit deo infinite absque omni limitatione et contractione: vnde eius virtus actiua se extendit infinite ad totum ens: et ad omne illud quod potest habere rationem entis: id ergo solum poterit excludi a diuina potentia quod repugnat rationi entis: hoc non propter defectum diuine potentie: sed quia ipsum non potest esse ens: vnde non potest fieri. Repugnat autem rationi entis non ens simul et secundum idem fore existens: vnde quod aliquid simul sit et non sit a deo fieri non potest: nec aliquid contradictionem includens: et huiusmodi est materia esse actu sine forma. Omne enim quod est actu: vel est ipse actus: vel est potentia participans actum: esse autem actu repugnat rationi materie: que secundum propriam rationem est ens in potentia. Relinquitur ergo quod non possit esse in actu nisi in quantum participat actum: actus autem participat a materia nihil aliud est quam forma: vnde idem est dictum: materiam esse in actu: et materiam habere formam. Dicendum 8° quod materia sit in actu sine forma: est dicendum quod